

Izobraževalni seminar za sindikalne zaupnike osnovnih in glasbenih šol ter zavodov za izobraževanje odraslih

Portorož 6. in 7. 2. 2017

AKTUALNA PROBLEMATIKA OSNOVNIH ŠOL

RAZREDNIŠTVO:

November 2015: na podlagi več opozoril članstva o nizkem vrednotenju razrednikovega dela (vse več dela, nizek dodatek, nepriznavanje ur za razredniško delo) so tri sindikalne konference (OŠ, OŠPP in SŠ) oblikovale interno delovno skupino in pripravile vprašalnike, opravile analizo o delih razrednika, obremenjenosti, predlogih ustreznega vrednotenja dela razrednika.

Marca 2016 je bila na dvodnevni seji GO SVIZ obravnavana problematika razredništva, predstavljeni so bili rezultati ankete (*50,3% meni, da je potreben višji dodatek za razredništvo; 30,9% bi jih uvedlo novo delovno mesto učitelja razrednika in 18,8% bi povečalo število ur za razredništvo v okviru delovne obveze*) ter sprejet je bil sklep, s katerim se poziva MIZŠ na oblikovanje novega delovnega mesta razrednika. Sprejet je bil tudi sklep o uvedbi novega četrtega strokovnega naziva za strokovne delavce.

O problematiki so sindikalni zaupniki razpravljali tudi na dveh delnih posvetih aprila 2016.

Sklep GO SVIZ (iz marca 2016) ni bil posredovan na MIZŠ.

NPZ – nacionalno preverjanje znanja:

Aprila 2015 je bil podpisan Dogovor med SVIZ in MIZŠ glede plačila vrednotenja NPZ (*plačilo NPZ v šolskem letu 2014/15*).

5. člen Dogovora zavezuje MIZŠ, da do konca šolskega leta 2015/16 opravi analizo izvajanja NPZ in prične strokovno razpravo o nadaljnjem razvoju NPZ. Od septembra do novembra 2015 je potekala javna razprava na temo izvajanja NPZ. Delovna skupina je na podlagi prispelih odzivov oblikovala nekaj predlogov. Obveljal pa je tisti, ki zasleduje tri cilje: opolnomočenje učiteljev, NPZ kot orodje učiteljev pri spremljanju napredka znanja učenk in učencev, hkrati pa naj bi bil pomemben instrument, s katerim se spremlja in izboljšuje kakovost sistema vzgoje in izobraževanja. Cilj ministrstva je bil torej zagotoviti stabilen sistem NPZ, ki bo zagotavljal preverjanje napredka učencev skozi celotno devetletko, oblikovanje sistema tako, da bo koristil tako učencem, učiteljem kot staršem, in zagotovitev takšnega sistema preverjanja znanja, ki bo učence motiviral.

Februarja 2016 smo se predstavniki SVIZ, na vabilo MIZŠ, udeležili sestanka za predstavitev dveh modelov prenove NPZ (pripravljena na podlagi javne razprave). Predstavniki MIZŠ (prisotna ministrica in državna sekretarka) so napovedali, da bo nov model pripravljen za šolsko leto 2016/17. Po tem sestanku ni bilo ničesar več objavljenega na temo sprememb NPZ. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je na novinarski konferenci 5. julija predstavilo nov model Nacionalnega preverjanja znanja (NPZ), vendar ga v pisni obliki v skladu s podpisanim dogovorom na SVIZ nismo prejeli.

Po novem sistemu NPZ, ki ga mora ministrstvo še uzakoniti in zato v novem šolskem letu še ne bo veljal, bodo znanje osnovnošolcev preverjali trikrat, znova tudi ob koncu prvega triletja. NPZ pa bo obvezno ob koncu tretjega, šestega in devetega razreda. V tretjem se bosta

preverjala učni jezik (materinščina) in matematika, v šestem in devetem pa poleg omenjenih dveh predmetov še tuji jezik. Glede četrtyh predmetov je evalvacija še v fazi usklajevanja. Verjetno najpomembnejša novost je ta, da bodo dosežki pri treh obveznih predmetih v 9. razredu šteli kot ena izmed ocen za končno oceno - učitelji jo bodo pri predmetu vpisali v redovalnico in jo kot eno izmed ocen upoštevali pri zaključni oceni. NPZ torej kljub spremembi še vedno ne bo selekcijski postopek za vpis v srednje šole (kot je zunanje preverjanje znanja nekoč že bilo). Rezultate učencev na nacionalnem preverjanju znanja bodo vrednotili učitelji in podatke o dosežkih posredovali Državnemu izpitnemu centru.

Rezultati NPZ v tretjem in šestem razredu ne bodo vplivali na oceno pri posameznem predmetu in ne bodo zapisani v spričevalo.

Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski in se prvič vključujejo v osnovno šolo v Sloveniji, pa NPZ opravljajo prostovoljno v dveh šolskih letih po priselitvi.

NIP – neobvezni izbirni predmeti:

ZOŠ je uvedel NIP (neobvezne izbirne predmete) postopoma v 3 šolskih letih (od 2014/15 dalje).

Učitelji ocenjujejo in opozarjajo, da je s trenutno ureditvijo neobveznih izbirnih predmetov (NIP) oteženo delo in načrtovanje pouka drugega tujega jezika, kar vodi v upad kakovosti pouka tujega jezika: težave so z organizacijo urnika, ure se izvajajo kot predure (zjutraj pred poukom) oz. po koncu pouka (zažirajo se v čas OPB, učenci so že zelo utrujeni), normativ skupin je zelo visok (28 učencev), zapovedano je oblikovanje heterogenih skupin (kombinacija starosti 4. – 6- razred in 7.- 9. razred).

Učitelji, ki imajo proste ure v urniku, so tako vedno na razpolago za nadomeščanje pouka, kar pomeni, da opravijo veliko več ur pouka na teden, kakor jih predpisuje zakonodaja (22 ur).

Učitelj je v negotovosti (vsako šolsko leto) tudi glede svoje zaposlitve, saj se učenci lahko premislijo in ne izberejo več jezika, saj ni obvezne vertikalne izbirnosti.

SVIZ je že leta 2014 in 2015 nasprotoval predlogu visokega normativa števila učencev v skupinah NIP, predlagali smo nižji normativ, kar pa MIZŠ ni upoštevalo.

Glede na številne kritike strokovnih delavcev, staršev, ravnateljev je za oblikovanje jezikovne politike v OŠ, MIZŠ oblikovalo delovno skupino za drugi tuj jezik (november 2015). Izvedena je bila javna razprava o jezikovni politiki (julij – oktober 2016) ter objavljena analiza javne razprave (januar 2017). V javni razpravi je bilo ugotovljeno, da so normativi za oblikovanje skupin pri NIP dejansko previsoki, ureditev neustrezna.

PODALJŠANO BIVANJE

V zadnjih letih se šole soočajo s težavami glede števila dodeljenih ur ter z organizacijo dela v oddelkih podaljšanega bivanja (PB). Kvaliteta strokovnega dela v oddelkih podaljšanega bivanja se že vrsto let znižuje. Tako zaradi varčevanja, kakor tudi nenehnega uvajanja novosti v razširjen program OŠ. Že od leta 2007 se znižuje število ur za PB (priznane na podlagi prijav staršev učencev v PB), oddelki se združujejo zaradi sočasnega izvajanja interesnih dejavnosti, neobveznih izbirnih vsebin (NIP), dopolnilnega in dodatnega pouka (*učenci v času organizacije PB prehajajo iz oddelkov PB v interesne dejavnosti, NIP, dopolnilne ali dodatne ure*). Na kvaliteto strokovnega dela v PB pa vpliva predvsem tudi

slaba organizacija in delitev ur PB. Zaradi racionalnejšega poslovanja se ure PB delijo med večje število učiteljev, bodisi zaradi tega, ker ne dosežajo polne učne obveznosti oziroma se jih maksimalno obremenjuje s povečano učno obveznostjo do 27 pedagoških ur (varčevalni ukrep). Celovitega delovnega mesta oz. učitelja PB ni več. S prerazporeditvijo ur med večje število učiteljev, se ti v oddelkih PB menjuje dnevno ali tedensko. Velikokrat je kršen tudi normativ o številu učencev v oddelku (*nenehno spreminjanje števila učencev v razredu in združevanja*), učitelji pa postajajo zgolj varnostniki učencev.

SVIZ je že večkrat zahteval (različna srečanja), da naj MIZŠ poišče rešitve v organizaciji dela v PB, in sicer na način, da se ponovno vzpostavi vsebinski koncept PB kot oblike razširjenega programa v OŠ ter zagotovi pogoje za strokovno izvajanje ur PB. Ministrica je v okrožnici ob začetku šolskega leta 2016/17 napovedala spremembe ZOŠ na področju razširjenega programa (kamor spada tudi PB).

UČBENIŠKA POLITIKA IN UČBENIŠKI SKLAD, SKRBNIKI UČBENIŠKEGA SKLADA

Skrbniki učbeniških skladov že vrsto let (vsaj od 2011) opozarjajo na ne-izplačevanje nagrad za njihovo delo. Zaznali smo, da gre predvsem za problem skrbnikov skladov v osnovnih šolah. Medtem, ko skrbniki skladov v srednjih šolah še prejemajo nagrade za svoje delo.

Z namenom, da se na novo vzpostavi ustrežnejši in vzdržnejši model učbeniških skladov, uredi položaj skrbnikov, je bila pri MIZŠ (šolskem letu 2015/16) ustanovljena posebna delovna skupina. Pomembni poudarki v SVIZ-ovih zahtevah so: vztrajamo, da interes založnikov ne sme biti odločujoč, da bi morali starši za učbenike nekaj prispevati in da je treba plačilo skrbnikom učbeniških skladov, ki je bilo pred leti ukinjeno, sistematizirati oz. urediti na novo. SVIZ je tudi, na raznih srečanjih s predstavniki MIZŠ, izpostavljal in opozarjal na neustrezno trenutno ureditev nagrajevanja skrbnikov za njihovo delo oz. izrazil skrb za ustrezno ureditev plačila dela skrbnikov znotraj novega modela učbeniških skladov.

Delovna skupina je julija 2016 sprejela nekatere smernice:

- *»najkasneje do aprila 2017 bo znano, kakšen bo sistem oskrbe z učnimi gradivi v naslednjem 3-5 letnem obdobju;*
- *do takrat mora MIZŠ ugotoviti dejansko stanje ter z vsemi deležniki uskladiti nov model oskrbe z učnimi gradivi;«*

Podobne zaveze je MIZŠ ponovilo v svoji okrožnici z dne 24.8.2016 ter zavezo, da bodo do konec leta 2016 pripravili trajnostno in vzdržno naravnani model učbeniških skladov.

Glede problema izplačevanja nagrad skrbnikov, je bilo članom večkrat pojasnjeno, da določilo 7. člena pravilnika (Pravilnika o upravljanju učbeniških skladov) še vedno velja. Kar pomeni, da imajo skrbniki pravico in možnost prejemati plačilo, ob pogojih, kakor jih določa pravilnik. In sicer, da šola lahko zaračuna uporabnikom izposojevalnino, odškodnino ali ponudi možnost odkupa učbenika. Iz teh sredstev so se polnili skladi že v preteklosti. Na srednjih šolah to še vedno zaračunavajo, zato imajo na razpolago tudi sredstva, iz katerih se lahko izplača nagrada skrbnikom. V osnovnih šolah pa je bilo, v času pred krizo (pred letom 2012), stanje takšno, da je MIZŠ v okviru svoje možnosti (glej določbo 3. odstavka 3. člena pravilnika) samo sofinanciralo izposojevalnino za učbenike. To ni obvezno financiranje. Zato ga je MIZŠ prekinilo z nastopom krize. Šole same pa se niso odločale zneskov zaračunati staršem svojih učencev. Zato so začela sredstva v skladu usihati. Enako so se zmanjševale tudi nagrade za skrbnike, dokler niso popolnoma izginile oz. se jih ni več izplačevalo.

SVIZ je pozval MIZŠ naj z okrožnico spodbudi šole k uporabi 7. člena pravilnika (zaračunajo izposojevalnino). Vendar so to možnost zavračali tako na MIZŠ kakor ravnatelji OŠ, z obrazložitvijo, da v kriznih časih ne morejo staršem nalagati dodatnega stroška. MIZŠ je trdilo, da ravnatelji poznajo pravilnik in naj ga uporabljajo. Ravnatelji pa so želeli krovno navodilo, da dodatno zaračunavanje ne bi bila njihova odločitev.

SVIZ je člane opozarjal na možnost zaračunavanja izposojevalnine, žal pa ravnatelji na OŠ tega niso potrevali.

DELOVNI ČAS UČITELJEV

Po objavi revizijskega poročila Računskega sodišča smo v SVIZ-u opozorili na nerazumevanje temeljnih lastnosti pedagoškega dela. Kompleksen izobraževalni proces se zaradi specifičnosti dela ne more ločiti na posamezne naloge, ki bi jih nato absolutno kvantificirali.

Stališče sindikata do tega vprašanja je v temelju takšno, naj bo osnovno delo učiteljev vezano na pouk, medtem ko drugo delo zavzema manj časa in ga je obenem tudi treba ustrezno opredeliti.

V zvezi z urejanjem delovnega časa je SVIZ smo v začetku septembra 2016 pisali ministrici za izobraževanje in jo opozorili, da nas članstvo obvešča, da ravnatelji po šolah, samostojno ali na ravni regij, sprejemajo interne pravilnike, s katerimi separatno urejajo področje delovne obveznosti in delovnega časa učiteljev. To počnejo pozivu Računskega sodišča navkljub, da je treba omenjeno problematiko urediti na nacionalni ravni in enotno za vse šole. SVIZ je ministrico pozval, naj v najkrajšem času na šole posreduje okrožnico s pozivom ravnateljem, naj s takšnim ravnanjem prenehajo, in priporočilom, kako začasno urejati problematiko delovnega časa in delovne obveznosti učiteljev, dokler ne bodo sprejete rešitve na državni ravni. Pogajanja v zvezi s tem potekajo. Zadnjič se je pogajalska skupina sestala na MIZŠ 30. 1.2017.

KAKO ZAŠČITITI UČITELJE PRED VERBALNO AGRESIVNIMI STARŠI IN TEŽKO OBVLADLJIVIMI UČENCI?

Obstajajo primeri šol, ki iz različnih vzrokov zamolčijo primere nasilja in obstajajo šole, ki skladno z zakonodajo in različnimi protokoli rešujejo zapletene situacije in se pri tem soočajo z veliko težavami: oboji (agresivni in težko vodljivi) in ostali v razredu imajo zakonsko pravico obiskovati pouk. Usklajevanje le-tega je težko, včasih skoraj neizvedljivo. Stresne situacije puščajo globoke sledi na učiteljih in na učencih. Pa je to komu sploh mar?

Brez soglasja staršev se katerikoli začetni postopek zaustavi ali celo konča.

Starši imajo zelo veliko moč, ker pravzaprav lahko posegajo v šolski prostor. Jemljejo si pravico posegati v delo učitelja na vseh nivojih, tako na strokovnem, kot tudi na čisto človeškem, čustvenem. Če ne uspejo pri učitelju, potem nadaljujejo pot do ravnatelja, in takoj tudi zagrozijo z ministrstvom in prijavi na šolsko inšpekcijo (anonimne prijave). Vedno več je primerov, ko starši grozijo z odvetniki oz. prihajajo z njimi v šolski prostor.

Prizadetost otroka staršem nikakor ne daje »pravico biti nasilen« ali celo, da drugačnost otroka opravičuje neprimerno vedenje staršev v odnosu do oseb, ki delajo z otrokom.

Nasilje v nobeni obliki ni sprejemljivo in to mora biti naše jasno sporočilo vsem deležnikom v izobraževanju.

Jelka Velički

Predsednica SK osnovnih in glasbenih šol
ter zavodov za izobraževanje